

گزارشهای کوتاه علمی

معرفی *Bidens bipinnata* L. به عنوان یک گونه علف هرز جدید برای ایران. سیده باهره جوادی و مجید نیکونهاد. موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی و مرکز تحقیقات کشاورزی یزد.

گیاهی به عنوان علف هرز از مزرعه گندم در استان یزد، شهرستان تفت که زارعین محل آن را تحت نام "پاپیج" می‌شناسند، در تاریخ ۱۳۷۳/۲/۲۵ جمع‌آوری گردید.

این گیاه از طایفه Heliantheae متعلق به خانواده مرکب‌ان (Asteraceae) بوده و دارای مشخصات ریخت‌شناسی به قرار زیر می‌باشد:

گیاه یکساله، به ارتفاع تقریبی ۱۰۰-۱۰ سانتیمتر، برگها با تقسیمات شانهای دارای دم‌برگ می‌باشند. طبق به قطر ۵-۱۰ میلیمتر، طول آن از عرض بیشتر بوده و براکته‌های گریبانی خارجی از داخلی‌ها کوتاهتر هستند. آکن‌های خارجی به طول ۸-۱۰ میلیمتر، داخلی‌ها به طول ۱۸-۱۰ میلیمتر، بشکل خطی، دارای زوائد نوک تیز که مجهز به خارهای کوتاه به طول ۲-۴ میلیمتر می‌باشند.

با توجه به مشخصات پیش‌گفته، گیاه مذکور تحت نام *Bidens bipinnata* L. شناسائی گردید. اصل این گیاه از آمریکا است، سپس از آنجا به اروپا، آسیا و آفریقا آورده شده و در مزارع، باغات و کنار جاده‌ها مستقر گردیده است.

این گونه به عنوان یک گونه جدید برای فلور ایران معرفی می‌شود.

معرفی زیر خانواده و جنس جدیدی برای سنهای خانواده Miridae در ایران. علیمراد سرافرازی. موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی - بخش تحقیقات رده‌بندی حشرات.

طی مطالعه سنهای خانواده Miridae در ایران، نمونه‌ای جمع‌آوری شده از منطقه سراوان در استان سیستان و بلوچستان مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به وجود چشم ساده به عنوان صفت مشخصه تنها زیر خانواده سنهای خانواده Miridae نمونه متعلق به زیر خانواده Isometopinae است. و جنس آن به نام *Isometopus* Fieb تشخیص داده شد. اسامی علمی شناسائی شده مورد تأیید دکتر رانو لیناوری (آکادمی علوم فنلاند) قرار گرفت. بدن این سن مخروطی و برنگ قرمز آجری، پیشانی عمودی و شاخکها سیاه‌رنگ است که

دومین بند شاخک از سایر بندها طویل تر میباشد. سر تیره تر از پیش گرده و بالپوشها است. در بین دو چشم مرکب، ناحیه مثلثی نارنجی رنگی دیده میشود. سر، قفس سینه و بالپوشها دارای موهای کوتاه خاکستری ظریف است که در حاشیه بدن موها طویل تر و سیاهرنگ میباشند. ساق پاها دارای خارهای درشت سیاهرنگ است. براساس مقایسه ویژگیهای مرفولوژیک این نمونه با گونه‌های شناخته شده جنس *Isometopus* و همچنین نظر آقای دکتر لیناوری (مذاکرات شخصی) گونه این جنس نیز در دنیا جدید میباشد.

بررسی منابع نشان میدهد که گونه‌های جنس *Isometopus* Fieber در فرانسه روی تنه درختان سیب و گلابی از شته‌های جنس‌های *Schizoneura* و *Eriosoma* تغذیه میکنند. لذا نقش آنها به عنوان عامل زنده کنترل کننده شته‌های مذکور در ایران نیز در خور بررسی دقیق است.

Phytomyza horticola Goureau (Dip: Agromyzidae)

مهرداد پرچمی عراقی. موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی. لاروهای مینوز برگ گلرنگ (*Carthamus tinctorius* L.) در دیماه ۱۳۷۴ از بمپور (بلوچستان) توسط یوسف آچاک جمع‌آوری گردید و پس از خروج حشرات بالغ، گونه *Phytomyza horticola* Goureau تشخیص داده شد که برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود. شاخک این حشره به رنگ سیاه، پیشانی زرد رنگ و دارای یک موی *frontal* و دو موی *orbital* هم اندازه و متمایل به عقب، موهای *fronto-orbital* و موهای *ocellar* متمایل به جلو و موهای *postocellar* و اگر، پالپ‌ها سیاهرنگ، *mesonotum* سیاهرنگ و دارای چهار موی *dorsocentral* و بدون موهای *acrostichal* سپرچه سیاهرنگ و دارای چهار موی کناری، ناحیه انتهایی ران‌ها زرد رنگ و *aedeagus* دارای دو زائده و اگر می‌باشد. بال بدون رگ عرضی *dm-cu* و رگبال *costa* تا رگ R4+5 ادامه می‌یابد. طول بدن ۲/۵ میلی‌متر و طول بال ۳ میلی‌متر. *P. horticola* Gour. حشره ای پلی فاژ است و گونه‌های گیاهی دیگری از جنس‌های مختلف به عنوان میزبان آن شناخته شده اند که عبارتند از:

Dahlia (Asteraceae); *Brassica*, *Capsella*, *Cheiranthus*, *Hesperis*, *Sisymbrium* (Brassicaceae); *Galeopsis* (Lamiaceae); *Allium* (Liliaceae); *Lavatera*, *Malva* (Malvaceae); *Papaver* (Papaveraceae); *Pisum*, *Vicia* (Fabaceae).

معرفی *Melampsora apocyni* بعنوان گونه جدیدی از زنگهای خانواده *Melampsoraceae* در ایران. مهرداد عباسی و فرزاد کرم‌پور. موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی، مرکز تحقیقات کشاورزی بوشهر. نمونه‌های گیاه *Trachomitum venetum* (L.) Woods., (Apocynaceae) آلوده به زنگ، از نخلستانهای منطقه شبانکاره در استان بوشهر در تاریخهای ۱۳۷۴/۷/۲۵ و ۱۳۷۴/۹/۱۸

جمع‌آوری گردید. روی نمونه‌های مورد بررسی تنها مرحله II زنگ وجود داشت. اوردینومیهای زنگ در این نمونه‌ها در هر دو سطح برگ روی لکه‌های زرد یا قهوه‌ای روشن تشکیل شده بودند. این سورها حالت شکوفا داشته و اپیدرم گیاه میزبان را پاره کرده بودند. رنگ این سورها زرد کم رنگ تا نارنجی بود. اوردینوسپورها غالباً واژتخم مرغی، بیضوی یا تقریباً کروی بوده دیواره این اسپورها بی‌رنگ و خاردار با ضخامت ۲-۳ میکرومتر بود. ابعاد اوردینوسپورها ۲۰-۲۵×۱۶-۱۹ میکرومتر و محتویات این اسپورها غالباً زرد رنگ بود. در اوردینومها علاوه بر اوردینوسپورها پارافیزهای بی‌رنگ به اشکال Clavate یا Capitate نیز وجود داشت. دیواره پارافیزها به طرف راس آنها معمولاً ضخیم‌تر شده بود.

با توجه به مشخصات فوق‌الاشاره، گونه زنگ مورد بررسی *Melampsora apocyni* Tranz. تعیین گردید. براساس اطلاعات موجود در منابع، پراکنش این گونه اروپا، قفقاز و آسیای میانه است. با اینکه گیاه میزبان این زنگ براساس اطلاعات موجود در *Flora iranica* جلد ۱۰۳، تاکنون از جنوب ایران گزارش نشده است لیکن در فلور عراق جلد ۴، این گیاه از جنوب شرقی عراق در نقاط هم‌مرز با خوزستان گزارش شده است، اما این زنگ (*M. apocyni*) تاکنون از مناطق گرمسیری Nubo-Sindian مانند جنوب ایران (بوشهر) گزارش نشده است که این پدیده از نظر اکولوژی این زنگ قابل توجه است. گونه *M. apocyni* به عنوان گونه جدیدی برای فلور زنگهای ایران گزارش می‌شود.

گزارش وقوع بیماری ویروسی کوتولگی زرد هندوانه از مزارع هندوانه میناب. کاوه بنانج، احمد خیرپور، رضاپور رحیم، نوح شهرآئین و علی آهون منش. مؤسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی، مرکز ملی تحقیقات علمی فرانسه، CNRS

اخیراً در مزارع هندوانه میناب و اطراف بندرعباس، عارضه زردی شدیدی در اکثر بوته‌های هندوانه مزارع مذکور مشاهده گردید. در بوته‌های مبتلا علاوه بر پریدگی رنگ و زردی شدید میوه‌ها کوچک و بدشکل می‌شوند. از جوانه‌های انتهایی بوته‌های هندوانه آلوده، عصاره گیری به طریق (Squash-blot) انجام و بر روی نایلون (Hybond)، نقطه گذاری شده، بلافاصله به مرکز تحقیقات علمی فرانسه ارسال گردیدند. آلودگی تمام نمونه‌های ارسالی به ویروس زرد کوتولگی هندوانه (Watermelon Chlorotic Stunt Virus, WCSV)، از طریق انجام تست "هیبریداسیون - نوکلئیک اسید" در مقایسه با پروب ایزوله سودانی، به اثبات رسید. علاوه بر آن، با استفاده از پرایمرهای اختصاصی (ارسال شده از مرکز CNRS فرانسه) برای ویروس‌های دوقلو (Geminiviruses) قابل انتقال با *Bemisia tabaci*، ژنوم ک WCSV

بصورت (Full Length) و با استفاده از دستگاه (PCR) Polymerase chain reaction تکثیر (Amplified) گردید. ویروس زردکوتولگی هندوانه از اعضای گروه ویروسی Geminiviruses می باشد و در شرایط طبیعی توسط حشره ناقل *B.tabaci* به طریق پایا انتقال می یابد، این اولین گزارش از وجود و شناسایی WCSV به همراه عارضه زردی هندوانه در ایران می باشد.